

ВИКОРИСТАННЯ ПОПЕЛУ ДЕРЕВНИХ ТА ТРАВ'ЯНИСТИХ РОСЛИН В ОСЕРЕДКАХ ПОШИРЕННЯ ЗОЛОТИСТОЇ КАРТОПЛЯНОЇ НЕМАТОДИ ПРИ ОРГАНІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

А.Г. Бабич, к.с.-г.н., доцент, О.А. Бабич, к.б.н.,
О.О. Сосна, студент
НУБіП України

Зважаючи на тенденцію до подальшого зниження обсягів органічних добрив та зростання цін на мінеральні, вихід з такого стану першочергово вбачаємо в ширшому залученні у кругообіг поживних речовин нетрадиційних добрив. Зокрема це використання сидератів, соломи, пташиного посліду як окремо, так і у формі компостів. В осередках поширення золотистої картопляної нематоди вважаємо за доцільне також використовувати попіл деревних та трав'янистих рослин з ефективними нормами у межах 1-3 кг/м² залежно від складу та умов зберігання. Рівномірний розподіл попелу в оброблюваному шарі ґрунту забезпечувало фрезування ґрунту. При застосуванні полицевих знарядь праці попіл краще рівномірно розподіляти по площі та заробляти одразу після оранки, а не до проведення механічного обробітку ґрунту.

Суттєве скорочення норм забезпечує локальне внесення попелу в кожен лунку з наступною присипкою невеликою кількістю ґрунту та висадкою бульб. Проте найраціональнішим було використання попелу способом обпудрювання зволожено-оброблених захисно-стимулюючими речовинами насінневих бульб (табл. 1). Внесення попелу не запобігало заселенню картоплі личинками золотистої картопляної нематоди. Однак, збагачення ґрунту вуглекислим калієм (без вмісту хлору), фосфорними добривами та комплексом мікроелементів і до певної міри локального підвищення лужності ґрунтового розчину, позитивно впливало на ступінь витривалості рослин до глободерозу. Залежно від рівня вихідної чисельності золотистої картопляної нематоди урожайність бульб з удобрених ділянок перевищувала контрольні в середньому на 3-7%.

З метою нівелювання впливу несприятливих метеорологічних умов на потенційну продуктивність картоплі для посадки доцільніше використовувати сорти різних груп стиглості. Зокрема, у посушливі спекотні умови в першій половині вегетації і оптимальні за рівнем зволоження і температурними показниками - другій, урожайність, навіть сприйнятливих до золотистої картопляної нематоди

середньостиглих і пізніх сортів, перевищувала продуктивність стійких ранніх. Крім того, почергове вирощування в осередках глободерозу різних за стійкістю та витривалістю сортів буде запобігати ризику формування резистентності популяції.

Таблиця 1

Урожайність картоплі стійкого до золотистої картопляної нематоди середньостиглого сорту Звіздаль за досадивної обробки бульб захисно-стимулюючими речовинами та макро і мікродобривами.

(сmt. М-Коцюбинське Чернігівського р-ну Чернігівської обл., 2009-2011 рр.) (вихідна заселеність 2463±148 яєць і личинок в 100 см³ ґрунту)

Варіант	Рік дослідження			Сере-дне, т/га	± до контролю, т/га
	2009	2010	2011		
Контроль	13,1	11,2	15,4	13,2	-
Попіл (обпудрювання бульб)	13,4	11,4	16,1	13,6	0,4
Деймос, в.р.	13,7	11,5	16,3	13,8	0,6
Круїзер 350 FS, т.к.с.	14,2	11,8	16,9	14,3	1,1
Круїзер 350 FS, т.к.с. + Деймос, в.р. + попіл (обпудрювання)	14,9	12,2	18,3	15,1	1,9
НІР ₀₅	-	-	-	-	3,4

Також в індивідуальних господарствах доцільно застосовувати вибірково-локальне викопування бульб для власного використання, першочергово з мікроосередків найбільшого пригнічення глободерозних рослин. Порушення біологічного циклу розвитку зумовлює утворення здебільшого дрібних цист з незначною кількістю відкладених яєць, що уповільнює накопичування, а в ряді дослідів спостерігалось навіть деяке зниження рівня післязбиральної заселеності ґрунту золотистою картопляною нематодою.